

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_673
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Gramatické tvary a konstrukce
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Figury
Pořadové číslo DUMu:	13
Stručná anotace:	
Výukový materiál se zabývá problematikou figur. Věnuje pozornost různým typům opakování slov v umělecké literatuře. Součástí materiálu je také rozbor textu, kde si žáci procvičují konkrétní typy figur v textu.	
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák se orientuje se ve výstavbě textu.
Vytvořeno dne:	19. 7. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Figury

Figury

- zvláštní obraty větné stavby, které dodávají umělecké literatuře výraznost
- => zdůrazňují myšlenku
- dělí se na 2 skupiny:
 - 1. figury založené na opakování slov**
 - 2. řečnické figury**

Opakování slov

Epizeuxis – opakování slov ve větě, ve verši
př. utichly továrny, utichly ulice

Anafora – opakování slov na začátku veršů
*př. U řek mám večer vlašný rád,
u řek, kde plno mušlí leží ...*

Epifora – opakování slov na konci veršů
*př. co to máš na té tkaničce,
na krku na té tkaničce?*

Epanastrofa – opakování slov na konci a na začátku verše

*př. střela ta se zaryla v bílá ňadra,
v bílá ňadra prvního Tatařína.*

Řečnické figury

Apostrofa – oslovení neživé věci

př. Bud' pozdraveno, údolí mé krásné skromné!

Řečnická otázka – neočekává odpověď

př. Kdo na moje místo, kdo zvedne můj štít?

Inverze – změněný slovosled

př. kachna s peřím zelenavým

Gradace – stupňování významu

př. kde je voda modravá a nebe modravé a hory modravější

Text

Karel Jaromír Erben – Kytice (báseň Vodník)

Nemá dceruška, nemá stání,
k jezeru vždy ji cos pohání,
k jezeru vždy ji cos nutí,
nic doma, nic jí po chuti.

První šáteček namočila –
tu se s ní lávka prolomila
a po mladičké dívčině
zavířilo se v hlubině.

Na jezeře bouře hučí,
v bouři dítě naříká:
nářek ostře bodá v duši,
potom náhle zaniká.
„Ach, matičko, běda, běda,
tím pláčem mi krev usedá:
matko má, matičko zlatá,
strachuji se Vodníka!“

Rozbor textu

1. Vypište z textu anaforu
2. Vypište z textu epizeuxis
3. Vypište z textu inverzi
4. Vypište z textu gradaci

Řešení

1. k jezeru vždy ji cos pohání
k jezeru vždy ji cos nutí
2. nemá, dceruška, nemá stání
nic doma, nic jí po chuti
3. zavířilo se v hlubině
4. matko má, matičko zlatá

Řešení závěrečného testu

1. C
2. A
3. B
4. C

Použitá literatura

Karpatský, Dušan: Labyrint Literatury, Albatros Praha
2008

Sochrová, Marie: Čítanka k literatuře v kostce,
Fragment, Havlíčkův Brod 2004